

೧. ಜಗತ್ಕಾರಣಂ ಕಿಂ?

-ವಿಷ್ಣುಃ ಸ ಏವ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ |

೨. ವಿಷ್ಣುರಿತಿ ಕಥಂ ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ?

-ಶಾಸ್ತ್ರಾತ್ ವಿಷ್ಣುರಿತಿ ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ |

೩. ಕಾನಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ?

-ಸರ್ವೇ ವೇದಾಃ ಭಾರತಂ ಪಂಚರಾತ್ರಂ ಮೂಲರಾಮಾಯಣಂ ಏತಾನಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ, ತೇಷಾಂ ಅನುಕೂಲಾನಿ ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ, ನೇತರಾಣಿ.

೪. ಅನ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕೇನ ರಚಿತಾನಿ? ಕಸ್ಮಾತ್ ತಾನಿ ಅಪ್ರಮಾಣಾನಿ?

-ಅಯೋಗ್ಯ ಜೀವಾನಾಂ ಮೋಹನಾರ್ಥಂ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ತಾನಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ರುದ್ರೇಣ ಕೃತಾನಿ ಕಾರಿತಾನಿ ಚ |

೫.ವೇದೇ ಅನೇಕ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಾಃ ಸಂತಿ, ಏಕತ್ರ ಆಕಾಶಃ ಜಗತ್ಕಾರಣಮಿತಿ ಉಕ್ತಂ, ಅನ್ಯತ್ರ ಪರಮಾತ್ಮೇತಿ; ಏಕತ್ರ ಪೃಥಿವೀ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಆಧಾರಃ ರುದ್ರ ಇತಿ ಅನ್ಯತ್ರ ವಿಷ್ಣುರಿತಿ ಉಕ್ತಂ | ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಾಃ ಬಹವಃ ಸಂತಿ | ಏತಾದೃಶ ವೇದಃ ಕಥಂ ಪ್ರಮಾಣಮಿತಿ ಅಂಗೀಕರ್ತವ್ಯಃ?

- ಯದ್ಯಪಿ ವೇದೇ ಅಪಾತತಃ ಪರಸ್ಪರಂ ವಿರೋಧಾಃ ಪ್ರತೀಯಂತೆ | ತಥಾಪಿ ಪೂರ್ವಾಪರವಾಕ್ಯ ಪರ್ಯಾಲೋಚನಯಾ ಉಪಕ್ರಮ ಉಪಸಂಹಾರಾಧಿಭಿಃ ವಿಮರ್ಶೇಕೃತೇ ವೇದೇ ಏಕವಾಕ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧತಿ |

ಯುಷ್ಮಾಭಿಃಉಕ್ತಾಃ ಆಕಾಶರುದ್ರಾದಿ ಶಬ್ದಾಃ ವಿಷ್ಣುಪರಾಃ ನೇತರಪರಃ |
ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಾಸರ್ವೇ ಶಬ್ದಾಃ ಪರಮಾತ್ಮ ವಾಚಕಾಃ | ಯತ್ರ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ
ಗ್ರಹಣೇ ಬಾಧಕಂ ನ, ತತ್ರ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ ಏವ ಗ್ರಾಹ್ಯಃ | ಯತ್ರ
ಮುಖ್ಯಾರ್ಥ ಗ್ರಹಣೇ ಬಾಧಕಂ ತತ್ರ ಅಮುಖ್ಯಾರ್ಥಗ್ರಹಣಂ ಯುಕ್ತಂ |

೬. ವಿಷ್ಣು : ಜಗತ್ಕಾರಣಂ ಇತಿ ಭವದ್ಭಿರುಕ್ತಂ |

ಸೃಷ್ಟೇಃ ಪೂರ್ವಂ ಜೀವಾಃ ಸಂತಿ ವಾ ನ ವಾ?

- ಸೃಷ್ಟೇಃ ಪೂರ್ವಂ ಜೀವಾಃ ಸಂತೈವ | ಯಥಾ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಅನಾದಿಃ
ತತಾ ಜೀವಾ ಅಪಿ ಅನಾದಯಃ | ಜೀವಾನಾಂ ಬಾಹ್ಯದೇಹ ಸಂಬಂಧಃ
ಪರಮಾತ್ಮನಾ ಭವತಿ | ಸೈವ ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಃ |

೭. ಸ್ವಪ್ನಾದಿಷು ದೃಷ್ಟದ್ರವ್ಯಾಣ್ಯಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನಾ

ಸೃಷ್ಟಾನಿ ವಾ ಮಾಯಾ ಕಲ್ಪಿತಾನಿ ವಾ?

- ತಾನ್ಯಪಿ ಪರಮಾತ್ಮಸೃಷ್ಟಾನಿ, ನ ಮಾಯಾ ಕಲ್ಪಿತಾನಿ | ತೇಷಾ ಸೃಷ್ಟಿಃ
ವಿನಾಶಶ್ಚ ಪರಮಾತ್ಮನಾ ಭವತಿ |

೮. ತಥಾ ಸತಿ ಸ್ವಪ್ನ ಪ್ರತೀತಾಃ ಯಥಾರ್ಥಾ ವಾ?

- ಸ್ವಪ್ನ ದೃಷ್ಟಪಾದಾರ್ಥಾಃ ಸತ್ಯಾ ಏವ | ತಥಾಪಿ ಜಾಗ್ರತಿ
ದೃಷ್ಟಪದಾರ್ಥ ಏವ ಅಯ ಇತಿ ಯತ್ ಜ್ಞಾನಂ ತತ್ ಭ್ರಾಮಾತ್ಮಕಂ |

೯. ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಮ್?

- ಪ್ರಯೋಜನಂ ನ | ಲೋಕೇ ಆನಂದೋದ್ರೇಕವತಃ ಪುರುಷಸ್ಯ
ನೃತ್ಯಗಾನಾದಿವತ್ ಪ್ರಯೋಜನ ಅನಪೇಕ್ಷಯೈವ ಸೃಷ್ಟಿಃ |

೧೦. ಜೀವಾಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನಾವಾ?

– ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನಾಃ |

೧೧. ಜೀವಃ ಅಣುವಾ ವ್ಯಾಪೀ ವಾ?

– ಅಣುರೇವ | ಸಃ ಹೃದಯೇ ವರ್ತತೇ | ತಥಾಪಿ ಯಥಾ ಚಂದನಂ ಏಕಸ್ಥಲೇ ವರ್ತಮಾನಮಪಿ ಅನ್ಯತ್ರ ಅಂಶೇನ ವ್ಯಾಪಕಂ ಭವತಿ, ಯಥಾ ದೀಪಃ ಏಕತ್ರ ವಿದ್ಯಮಾನೋಪಿ ಪ್ರಕಾಶಗುಣೇನ ವ್ಯಾಪಕೋ ಭವತಿ ತಥಾ ಜೀವಃ ಅಂಶೇನ ವಾ ಗುಣೇನವಾ ದೇಹೇ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪೀಭವತಿ |

೧೨. ಜೀವಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಂ ಕೀದೃಶಂ?

ತ್ರಿವಿಧಂ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪಂ, ತಮೋಯೋಗ್ಯಾನಾಂ ಅಜ್ಞಾನ ದುಃಖಸ್ವರೂಪಂ, ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಣಾಂ ಮಿಶ್ರಸ್ವರೂಪಂ |

೧೩. ಏವಂ ಸತಿ ತ್ರಿವಿಧಾನಾಂ ವಿಪರೀತಾನುಭವಃ ಕಥಂ ಸಂಭವತಿ?

– ಸ್ವರೂಪಂ ಅವಿದ್ಯಯಾ ಆವೃತಃ | ಅತಃ ಅನ್ಯಥಾನುಭವ ಔಪಾಧಿಕಃ |

೧೪. ಜೀವಾಃ ಭಗವದಧೀನಾಂ ವಿಪರೀತಾನುಭವಃ ಕಥಂ ಸಂಭವತಿ?

– ಪರಮಾತ್ಮಾಧೀನಾ ಏವ | ತಥಾಪಿ ತೇಷಾಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಭಗವದ್ಧತ್ತಸ್ವಾತಂತ್ರಂ ಅಸ್ತಿ | ತಥಾ ನ ಚೇತ್ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ ಖಿಲು |

೧೫. ಜೀವಾನಾಂ ಭೂತಸಂಬಂಧಃ ದೇಹಾಂತೇ ನಿವರ್ತತೇ ವಾ ನ ವಾ?

– ನ ನಿವರ್ತತೇ । ಜೀವಾಃ ಕರ್ಮಾನುಸಾರೇಣ ಭೂಯೋಭೂಯಃ
ಜನ್ಮಾಂತರಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ।

೧೬. ಜೀವಾನಾಂ ಜನ್ಮಾಂತರಾದಿ ಕ್ಲೇಶಾತ್ ಕಥಂ ಮುಕ್ತಿಃ ?

– ಪರಮಾತ್ಮಾನುಗ್ರಹಜನ್ಯತದಪರೋಕ್ಷೇಣ ಮೋಕ್ಷಃ ಸಂಭವತಿ ।

೧೭. ಪರಮಾತ್ಮಾನುಗ್ರಹಃ ಕಥಂ ಸಂಭವತಿ?

– ಶ್ರವಣಮನಾದಿಭಿಃಹರಿಗುರುಭಕ್ತಿ ಶಮದಮಾದಿಭಿಃ ಸಂಭವತಿ ।

೧೮. ಕರ್ಮಣಃ ಪ್ರಯೋಜನಂ ನ ಕಿಂ?

ಅಸ್ತಿ । ಕರ್ಮದ್ವಿವಿಧಂ ಕಾಮ್ಯಂ ಅಕಾಮ್ಯಂ ಚೇತಿ । ಕಾಮ್ಯಂ ಕರ್ಮ
ಐಹಿಕಫಲಂ ದದಾತಿ । ಅಕಾಮ್ಯಂ ಅಪರೋಕ್ಷಾತ್ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಚೇತ್
ಜ್ಞಾನಸಾಧನಂ ಭವತಿ । ಉತ್ತರಭಾವಿಚೇತ್ ಮೋಕ್ಷೇ ಅತಿಶಯಂ ದದಾತಿ ।

೧೯. ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಂ ಕೇನ ಭವತಿ ?

– ದೇವದ್ಯಂಶಾನಾಂ ಜ್ಞಾನೇನೈವ ಸರ್ವಫಲಂ ಭವತಿ । ಕರ್ಮಣಾ
ಅತಿಶಯಃ ಇತರೇಷಾಂ ತು ಮೋಕ್ಷೇತರದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಫಲಂ ಕರ್ಮಣಾ
ಭವತಿ, ಜ್ಞಾನೇನ ಅತಿಶಯಃ ।

೨೦. ವೇದಾಧಿಕಾರಿಣಃ ಕೇ?

– ತ್ರಿವರ್ಣಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಯೇ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಾಃ ಗುರುಭಕ್ತಾಃ
ಶಮದಮಾದಿಮಂತಃ ತ ಏವ ವೇದಾಧಿಕಾರಿಣಃ ।

೨೦. ಶೂದ್ರಾಣಾಂ ವೇದಾವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರಃ ನ ಕಿಂ?

– ಪೂರ್ವಜನ್ಮನಿ ಪ್ರಾಪ್ತ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಶೂದ್ರಾಣಾಂ ವೇದಾವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರೋ ನಃ |

೨೧. ಸರ್ವೇ ವೇದಾಧಿಕಾರಿಣಃ ಅಪರೋಕ್ಷಯೋಗ್ಯಾಃ ಕಿಂ?

– ನ | ಕೇಚಿತ್ ಜೀವಾ ಏವ ಸ್ವಭಾವೇನ್ ಯೋಗ್ಯಾಃ| ತೇಷಾಮೇವ ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಂ | ಕೇಚಿತ್ ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಣಃ ಕೇಚಿತ್ ಸ್ವಭಾವೇನ ತಮೋಯೋಗ್ಯಾಃ | ತೇಷಾಂ ಅಪರೋಕ್ಷಂ ಕದಾಪಿ ನ ಭವತಿ | ಸರ್ವೇ ಜೀವಾಃ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರೇಣ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ | ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾನಂ ವಾ ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನಂ ವಾ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ, ತದನುಸಾರೇಣ ಫಲಂ ಅನುಭವಂತಿ | ಶ್ರವಣಮನನಾದಿಷು ಯತ್ನವತಾಂ ಅಪಿ ಅಯೋಗ್ಯಜೀವಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಂ ಕದಾಪಿ ನ ಸಂಭವತಿ | ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯನರಕಸೈತ್ರವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ, ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಣಾಂ ನಿತ್ಯ ಸಂಸಾರ ಏವ ಸ್ಥಿತಿಃ|

೨೨. ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಅಧಿಕಾರ ಅಭಾವೇ ಕೇವಲ ಶೂದ್ರಾದೀನಾಂ ಜ್ಞಾನಂ ಕಥಂ ಸಂಭವತಿ?

– ಭಾರತ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣಾದಿಷು ತೇಷಾಂ ಅಧಿಕಾರಃ, ತಚ್ಛ್ರವಣಾದಿನಾ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಂ ಸಂಭವತಿ, ಅತಃ ಮೋಕ್ಷಃ|

೨೩. ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವೇದಾಧಿಕಾರಃ ಅಸ್ತಿ ನ ವಾ?

ನೇತಿ ಚೇತ್ ತಾಸಾಂ ಜ್ಞಾನಂ ಕಥಂ?

– ದೇವಯುಷ್ಯಾದಿಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವೇದಾಧಿಕಾರೋ ವರ್ತತೇ | ಇತರಾನಾಂ : |ವೇದಾಧಿಕಾರೋ ನ | ತಾಸಾಂ ಶೂದ್ರವತ್ ಪುರಾಣಶ್ರವಣಾದಿನಾ ಜ್ಞಾನಂ ಅತಃ ಮೋಕ್ಷ|

೨೫. ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಾತ್ ಮೋಕ್ಷ ಇತಿ ಭವದ್ಭಿರುಕ್ತಂ ಖಿಲು, ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದ್ಯವತಾರಕಾಲೇ ಅನೇಕ ಜನಾನಾಂ ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಂ ಅಸೀತ್ ಖಿಲು, ತೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮೋಕ್ಷಃ ಅಸ್ತಿ ಕಿಂ?

– ತೇಷಾಂ ಉತ್ತಮಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿರೇವ, ನ ಮೋಕ್ಷಃ | ಹೃದಯಸ್ಥಂ ಬಿಂಬದರ್ಶನಾದೇವ ಮುಕ್ತಿರ್ಭವತಿ |

೨೬. ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಾತ್ ಪರಂ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಯಥೇಚ್ಛಾನುಚರಣಂ ಯುಕ್ತಂ ವಾ?

– ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಾನಂತರಂ ದುಷ್ಕರ್ಮಣಾ ಮೋಕ್ಷಹಾನಿಃ ನ, ಕಿಂತು ಆನಂದಹ್ರಾಸಃ ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನೇನ ಮೋಕ್ಷೇ ಫಲಾತಿಶಯಃ ತಸ್ಮಾತ್ತಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಮೇವ ಕರ್ತವ್ಯಂ |

೨೭. ಉಕ್ತಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಂ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರೇಣ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವಾ ವಿಧ್ಯನುಸಾರೇಣ ವಾ?

– ಮನುಷ್ಯಾಃ ವಿಧ್ಯನುಸಾರೇಣೈವ ಕರ್ಮಕುರ್ಯುಃ ದೇವಾಃ ಅನುಷ್ಠೇಯಾಕರ್ಮ ಮಧ್ಯೇ ಯತ್ಕರ್ಮಣಿ ಇಚ್ಛಾ ತತ್ಕರ್ಮಕುರ್ಯುಃ ವಿರಿಂಚಸ್ತು ಇಚ್ಛಾನುಸಾರೇಣ ಕರ್ಮಕುರ್ಯಾತ್, ತಸ್ಯ ಇಚ್ಛೈವ ವಿಧಿಃ |

೨೮. ಮೋಕ್ಷಃ ಕಿದೃಶಃ ?

– ಭೂತಬಂಧನಿವೃತ್ತಿರೇವ ಮೋಕ್ಷಃ|

೨೯. ಮೋಕ್ಷಫಲತಾರತಮ್ಯಂ ಅಸ್ತಿ ವಾ?

– ಅಸ್ತಿ | ಮೋಕ್ಷೇ ಜೀವಾನಾಂ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರೇಣ ಆನಂದಃ |

೨೦. ಅಪರೋಕ್ಷಾನಂತರಂ ತತ್ಕ್ಷಣಮೇವ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಭವತಿ
ವಾ? – ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಪ್ರತಿಬಂಧಾಭಾವೇ ಶರೀರಪಾತಾನಂತರಂ ಮುಕ್ತಿಃ
ತದ್ಭಾವೇ ತತ್ಕ್ಷಣ ಭೋಗಾನಂತರಮೇವ |

೨೧. ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಸದ್ಭಾವೇ ಅಪರೋಕ್ಷಃ ಕಥಂ ಭವತಿ?
– ಅಪರೋಕ್ಷಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ ಸದ್ಭಾವೇ ಅಪರೋಕ್ಷ ನ
ಭವತಿ | ಪ್ರತಿಬಂಧಕಕರ್ಮ ಅಭಾವೇ ಅಪರೋಕ್ಷ ಭವತಿ |

೨೨. ಅಪರೋಕ್ಷಾನಂತರಂ ಪೂರ್ವಕೃತಂ
ಅಪ್ರಾರಬ್ಧಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಕುತ್ರ ಗಚ್ಚತಿ?
– ತತ್ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಸುಹೃದಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ, ಪಾಪಕರ್ಮ ದ್ವೇಷಿಣಂ
ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ |

೨೩. ಕೇನಮಾರ್ಗೇಣ ಜೀವಾಃ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಗಚ್ಚಂತಿ?
– ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣದೇವತಾದಿವ್ಯತಿರಿಕ್ತಜ್ಞಾನಿನಃ ದೇಹಾಂತೇ
ಅರ್ಚಿರಾದಿಮಾರ್ಗೇಣ ಅತಿವಾಹಿಕವಾಯುಲೋಕಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತಸ್ಮಾತ್
ತಟಿಲ್ಲೋಕಂ ತತಃ ವಾಯುಲೋಕಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ, ತತಃ ವಿರಿಂಚೇನ ಸಹ
ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಗಚ್ಚಂತಿ | ದೇವತಾಃ ಶತ ಋಷಯಃ ಶತ ಗಂಧರ್ವಾಃ
ಶತಂ ರಾಜಾನಃ ಸ್ವೋತ್ತಮ ದೇಹೇ ನಿಲೀಯ ಪರಮ್ಪರಯಾ
ಉತ್ತಮೋತ್ತಮದ್ವಾರೇಣ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ |

೨೪. ಮುಕ್ತಾಃ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಂ ಕಿಂ ಕುರ್ವಂತಿ?

- ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ತತ್ರ ವಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಅನುಜ್ಞಯಾ ತದಿತರಲೋಕೇಷು ವಾ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರೇಣ ಸಾಲೋಕ್ಯಂ ವಾ ಸಾರೂಪ್ಯಂ ವಾ ಸಾಮೀಪ್ಯಂ ವಾ ಸಾಯುಜ್ಯಂ ವಾ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸಂತಃ ಸ್ವಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರೇಣ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ದಿ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಸರ್ವಕಾಮಾನ್ ಚಿದ್ಯಾಪೇಣ ವಾ ಶುದ್ಧಸತ್ವರೂಪೇಣವಾ ದೇಹೇನ ಭುಂಜತೇ | ತೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಃ ನಾಸ್ತಿ |

೨೫. ಕರ್ಮಿಣಾಂ ದೇಹಾಂತೇ ಕಾ ಗತಿಃ?

ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಿಣಃ ಧೂಮಾದಿಮಾರ್ಗೇಣ ಚಂದ್ರಲೋಕಮ್ ಪ್ರಾಪ್ಯತತ್ರ ಭೋಗಾನ್ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಶೇಷೇಣಕರ್ಮಣಾ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಯಾಂತಿ, ಪಾಪಕರ್ಮಿಣಃತಿಯರ್ಗ್ ಜನ್ಮವಾ ನರಕಂ ವಾ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ, ತತ್ರ ದುಃಖಂ ಅನುಭೂಯ ಕೇಚಿತ್ ಜೀವಾಃ ಪುನರಪಿ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ, ಕೇಚಿತ್ ಜೀವಾಃ ತಮಸಿ ಅವರೋಹಂತಿ |

೨೬. ನರಕೇ ಭೇದ ಅಸ್ತಿ ವಾ?

ಅಸ್ತಿ | ನರಕಾಣಿ ಸಪ್ತ | ದ್ವೇ ನಿತ್ಯೇ | ಪಂಚ ಅನಿತ್ಯಾನಿ | ನಿತ್ಯ ನರಕೇ ಪತಿತಸ್ಯ ಆರೋಹಣಂ ನಾಸ್ತಿ |

೨೭. ಮೋಕ್ಷದಾತುಃ ವಿಷ್ಣೋ ಲಕ್ಷಣಾನಿ ಕಾನಿ?

- ವಿಷ್ಣುಃ ಆನಂದಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಪೃಥಿವೀಸ್ವರ್ಗಾದ್ಯಾಧಾರಃ ಅದೃಶ್ಯಃ ಪ್ರಾಕೃತರೂಪರಹಿತಃ ಗುಣಗುಣಿಭೇದರಹಿತಃ ಅವಯವವ್ ಅವಯಭೇದರಹಿತಃ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕ ಶರೀರವಾನ್ ಸರ್ವಪಾಲಕಃ

ಸೃಷ್ಟಿಸಂಹಾರಕರ್ತಾ ಅವ್ಯಕ್ತಃ ಮುಕ್ತಪ್ರಾಪ್ಯಃ ಸರ್ವಗತಃ ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯಃ
ಯುಕ್ತವಿರುದ್ಧ ಅನಿರುದ್ಧ ಅಚಿಂತ್ಯ ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಃ |

೩೮. ವಿಷ್ಣುಃ ಅದೃಶ್ಯಶ್ಚೇತ್ ಉಪಾಸಕಾನಾಂ ಕಥಂ ತಸ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಃ
ಭವತಿ? - ಅಧೃಶ್ಯೋಪಿ ಸ್ವಪ್ರಸಾದಾತ್ ಉಪಾಸಕಾನಾಂ ವ್ಯಕ್ತಃ ಭವತಿ |

೩೯. ಪರಮಾತ್ಮಾ ಅವಾಚ್ಯ ಇತಿ ವೇದೇ ಉಕ್ತಂ ಖಿಲು, ತಸ್ಯ ಗುಣಾಃ
ಕಥಂ ವರ್ಣನೀಯಾಃ?

- ಸ ಸಾಕಲೈನ ಆವಾಚ್ಯೋಪಿ ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ರೂಪೇಣ ವಾಚ್ಯ ಏವ |

೪೦. ವಿಷ್ಣೋಃ : ಗುಣಾಃ ಅನಂತಾಃ ಖಿಲು, ತಸ್ಯ ಗುಣೋಪಾಸನಾ ಕಥಂ?

- ವಿಷ್ಣುಃ ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಆನಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಚತುರ್ಗುಣೈಃ ಮಾನುಷ್ಯೈಃ
ಉಪಸಂಹಾರಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ ದೇವೈಃ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರೇಣ ಏಕಕಾಲೇ
ಯಾವಂತೋಗುಣಾಃಸ್ಫುರಂತಿ ತಾವದ್ಗುಣೈಃ ಉಪಸಂಹಾರಃ ಕರ್ತಯಃ
ವಿರಿಂಚಸ್ತುಸರ್ವಗುಣೈಃ ಉಪಾಸನಾಂ ಕರ್ತುಂ ಯೋಗ್ಯಃ | ಸಮೈರಪಿ
ಪರಮಾತ್ಮಾಮಮಸ್ವಾಮಿ ಇತಿ ಉಪಾಸನಾ ಕಾರ್ಯಾಃ |

೪೧. ಅಧಿಕ ಗುಣೋಪಾಸನೇನ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಂ?

- ಅಧಿಕ ಫಲಂ ಭವತಿ |

೪೨. ಮೋಕ್ಷಾನಂತರಮಪಿ ಜೀವಾನಾಂ ಉಪಾಸನಾ ಅಸ್ತಿ ಕಿಂ?

- ಮೋಕ್ಷೇ ಮುಕ್ತಾಃ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಉಪಾಸನಾಂ ಕುರ್ವಂತಿ, ನ
ಬದ್ಧತಯಾ |

೪೩. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾವಿಲು, ತಸ್ಯಾ ಅಪಿ ಉಪಾಸನಾ ಅಸ್ತಿ ಕಿಂ?

– ಸಾಪಿ ಭಕ್ತಿವಿಶೇಷಾತ್ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಉಪಾಸನಾಂ ಕರೋತಿ ।

೪೪. ಸ್ವಯೋಗ್ಯ ಬಿಂಬವ್ಯತಿರಿಕ್ತರೂಪಾಣಿ ಉಪಾಸ್ಯಾನಿ ಕಿಂ?

– ಅಮುಮುಕ್ತುಭಿಃ ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಂ ಉಪಾಸ್ಯಾನಿ । ಮುಮುಕ್ತುಭಿಃ :
ಮೋಕ್ಷಪ್ರತಿಬಂಧಕ ದುರಿತಾದಿ ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ಉಪಾಸ್ಯಾನಿ ।

೧. ಜಗತ್ಕಾರಣಂ ಕಿಂ?

–ವಿಷ್ಣುಃ ಸ ಏವ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ।

೨. ವಿಷ್ಣುರिति ಕಥಂ ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ?

–ಶಾಸ್ತ್ರಾತ್ ವಿಷ್ಣುರिति ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ ।

೩. ಕಾನಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ?

–ಸರ್ವೇ ವೇದಾಃ ಭಾರತಂ ಪಂಚರಾತ್ರಂ ಮೂಲರಾಮಾಯಣಂ ಏತಾನಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ, ತेषಾಂ
ಅನುಕೂಲಾನಿ ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ, ನೇತರಾಣಿ.

೪. ಅನ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕೇನ ರಚಿತಾನಿ? ಕಸ್ಮಾತ್ ತಾನಿ

ಅಪ್ರಮಾಣಾನಿ?

–ಅಯೋಗ್ಯ ಜೀವಾನಾಂ ಮೋಹನಾರ್ಥಂ ವಿಷ್ಣೋರಾಜಯಾ ತಾನಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ರುದ್ರೇಣ
ಕೃತಾನಿ ಕಾರಿತಾನಿ ಚ ।

५. वेदे अनेक परस्पर विरोधाः संति, एकत्र आकाशः जगत्कारणमिति उक्तं, अन्यत्र परमात्मेति; एकत्र पृथिवी स्वर्गादि आधारः रुद्र इति अन्यत्र विष्णुरिति उक्तं । इत्यादि परस्पर विरोधाः बहवः संति । एतादृश वेदः कथं प्रमाणमिति अंगीकर्तव्यः?

– यद्यपि वेदे अपाततः परस्परं विरोधाः प्रतीयन्ते । तथापि पूर्वापरवाक्य पर्यालोचनया उपक्रम उपसंहाराधिभिः विमर्शकृते वेदे एकवाक्यता सिध्यति । युष्माभिः उक्ताः आकाशरुद्रादि शब्दाः विष्णुपराः नेतरपरः । मुख्यवृत्रासर्वे शब्दाः परमात्म वाचकाः । यत्र मुख्यार्थ ग्रहणे बाधकं न, तत्र मुख्यार्थ एव ग्राह्यः । यत्र मुख्यार्थ ग्रहणे बाधकं तत्र अमुख्यार्थग्रहणं युक्तं ।

६. विष्णुः जगत्कारणं इति भवद्विरुक्तं । सृष्टेः पूर्वं जीवाः संति वा न वा?

– सृष्टेः पूर्वं जीवाः संत्येव । यथा परमात्मा अनादिः तथा जीवा अपि अनादयः । जीवानां बाह्यदेह संबंधः परमात्मना भवति । सैव जीवसृष्टिः ।

७. स्वप्नादिषु दृष्टद्रव्याण्यपि परमात्मना सृष्टानि वा माया कल्पितानि वा?

– तान्यपि परमात्मसृष्टानि, न माया कल्पितानि । तेषा सृष्टिः विनाशश्च परमात्मना भवति ।

८. तथा सति स्वप्न प्रतीताः यथार्था वा?

– स्वप्न दृष्टपादार्थाः सत्या एव । तथापि जाग्रति द्रुष्टपदार्थ एव अय इति यत् ज्ञानं तत् भ्रामात्मकं ।

९. सृष्ट्वा परमात्मनः किं प्रयोजनम्?

– प्रयोजनं न । लोके आनन्दोद्रेकवतः पुरुषस्य नृत्यगानादिवत् प्रयोजन अनपेक्षयैव सृष्टिः ।

१०. जीवाः परमात्मनः अत्यंत भिन्नावा?

– अत्यंत भिन्नाः ।

११. जीवः अणुर्वा व्यापी वा?

– अणुरेव । सः हृदये वर्तते । तथापि यथा चंदनं एकस्थले वर्तमानमपि अन्यत्र अंशेन व्यापकं भवति, यथा दीपः एकत्र विद्यमानोपि प्रकाशगुणेन व्यापको भवति तथा जीवः अंशेन वा गुणेनवा देहे सर्वत्र व्यापीभवति ।

१२. जीवस्य स्वरूपं कीदृशं?

त्रिविधं मुक्तियोग्यानां ज्ञानानन्दस्वरूपं, तमोयोग्यानां अज्ञानदुःखस्वरूपं, नित्यसंसारिणां मिश्रस्वरूपं ।

१३. एवं सति त्रिविधानां विपरीतानुभवः कथं संभवति?

– स्वरूपं अविद्यया आवृतः । अतः अन्यथानुभव औपाधिकः ।

१४. जीवाः भगवदधीनां विपरीतानुभवः कथं संभवति?

– परमात्माधीना एव । तथापि तेषां किञ्चित् भगवद्वत्तस्वातंत्र्यं अस्ति । तथा न चेत् शास्त्रस्य निष्प्रयोजनत्वं स्यात् खलु ।

१५. जीवानां भूतसंबन्धः देहांते निवर्तते वा न वा?

– न निवर्तते । जीवाः कर्मानुसारेण भूयोभूयः जन्मांतरं प्राप्नुवन्ति ।

१६. जीवानां जन्मांतरादि क्लेशात् कथं मुक्तिः ?

– परमात्मानुग्रहजन्यतदपरोक्षेण मोक्षः संभवति ।

१७. परमान्मानुग्रहः कथं संभवति?

– श्रवणमनादिभिः हरिगुरुभक्ति शमदमादिभिः संभवति ।

१८. कर्मणः प्रयोजनं न किं?

अस्ति । कर्मद्विविधं काम्यं अकाम्यं चेति । काम्यं कर्म ऐहिकफलं ददाति । अकाम्यं अपरोक्षात् पूर्वभावि चेत् ज्ञानसाधनं भवति । उत्तरभाविचेत् मोक्षे अतिशयं ददाति ।

१९. स्वर्गादिफलं केन भवति ?

– देवदंशानां ज्ञानेनैव सर्वफलं भवति । कर्मणा अतिशयः इतरेषां तु मोक्षेतरदृष्टादृष्टफलं कर्मणा भवति, ज्ञानेन अतिशयः।

२०. वेदाधिकारिणः के?

– त्रिवर्णानां मध्ये ये विष्णुभक्ताः गुरुभक्ताः शमदमादिमंतः त एव वेदाधिकारिणः।

२१. शूद्राणां वेदाविद्याधिकारः न किं?

– पूर्वजन्मनि प्राप्त अपरोक्षज्ञानव्यतिरिक्त शूद्राणां वेदविद्याधिकारो नः ।

२२. सर्वे वेदाधिकारिणः अपरोक्षयोग्याः किं?

– न । केचित् जीवा एव स्वाभावेन् योग्याः। तेषामेव भगवदपरोक्षं । केचित् नित्यसंसारिणः केचित् स्वभावेन

तमोयोग्याः । तेषां अपरोक्षं कदापि न भवति । सर्वे जीवाः योग्यतानुसारेण कर्म कुर्वन्ति । सम्यग् ज्ञानं वा विपरीत ज्ञानं वा प्राप्नुवन्ति, तदनुसारेण फलं अनुभवन्ति । श्रवणमननादिषु यत्नवतां अपि अयोग्यजीवानां ज्ञानं कदापि न संभवति । तेषां नित्यनरकस्यैव प्राप्तिः, नित्यसंसारिणां नित्य संसार एव स्थितिः।

२३. वेदाध्ययन अधिकार अभावे केवल शूद्रादीनां ज्ञानं कथं संभवति?

– भारत पुराण श्रवणादिषु तेषां अधिकारः, तच्छ्रवणादिना अपरोक्षज्ञानं संभवति, अतः मोक्षः।

२४. स्त्रीणां वेदाधिकारः अस्ति न वा? नेति चेत् तासां ज्ञानं कथं?

– देवऋष्यादिस्त्रीणां वेदाधिकारो वर्तते । इतरानां वेदाधिकारो न । तासां शूद्रवत् पुराणश्रवणादिना ज्ञानं अतः मोक्षः ।

२५. भगवदपरोक्षात् मोक्ष इति भवद्विरुक्तं खलु, रामकृष्णाद्यवतारकाले अनेक जनानां भगवदपरोक्षं असीत् खलु, तेषां सर्वेषां मोक्षः अस्ति किं?

– तेषां उत्तमलोकप्राप्तिरेव, न मोक्षः । हृदयस्थं बिंबदर्शानादेव मुक्तिर्भवति ।

२६. भगवदपरोक्षात् परं ज्ञानिनां यथेच्चानुचरणं युक्तं वा?

– भगवदपरोक्षानंतरं दुष्कर्मणा मोक्षहानिः न, किंतु आनंदहासः सत्कर्मानुष्ठानेन मोक्षे फलातिशयः तस्मात्ति स्वेच्चया सत्कर्मानुष्ठानमेव कर्तव्यं ।

२७. उक्तसत्कर्मानुष्ठानं इष्ठानुसारेण कर्तव्यं वा विध्यनुसारेण वा?

– मनुष्याः विध्यनुसारेणैव कर्मकुर्युः देवाः अनुष्ठेयाकर्म मध्ये यत्कर्मणि इच्छा तत्कर्मकुर्युः विरिंचस्तु इच्चानुसारेण कर्मकुर्यात्, तस्य इच्चैव विधिः ।

२८. मोक्षः कीदृशः ?

– भूतबंधनिवृत्तिरेव मोक्षः।

२९. मोक्षफलतारतम्यं अस्ति वा?

– अस्ति । मोक्षे जीवानां योग्यतानुसारेण आनंदः ।

३०. अपरोक्षानंतरं तत्क्षणमेव विष्णुर्लोकप्राप्तिः भवति वा?

– प्रारब्धकर्मप्रतिबंधाभावे शरीरपातानंतरं मुक्तिः तद्भावे तत्फल भोगानंतरमेव ।

३१. प्रारब्धकर्मसद्भावे अपरोक्षः कथं भवति?

– अपरोक्षप्रतिबंधक प्रारब्धकर्म सद्भावे अपरोक्ष न भवति ।
प्रतिबंधककर्म अभावे अपरोक्ष भवति ।

३२. अपरोक्षानंतरं पूर्वकृतं अप्रारब्धकाम्यकर्मकुत्र गच्छति?

– तत्पुण्य कर्मसुहृदं प्राप्नोति, पापकर्म द्वेषिणं प्राप्नोति ।

३३. केनमार्गेण जीवाः विष्णुर्लोकं गच्छन्ति?

– वक्ष्यमाणदेवतादिव्यतिरिक्तज्ञानिनः देहांते अर्चिरादिमार्गेण अतिवाहिकवायुलोकं प्राप्य तस्मात् तटिल्लोकं ततः वायुलोकं प्राप्नुवन्ति, ततः विरिंचेन सह विष्णुर्लोकं गच्छन्ति । देवताः शत ऋषयः शत गंधर्वाः शतं राजानः स्वोत्तम देहे निलीय परम्परया उत्तमोत्तमद्वारेण परमात्मानं प्राप्नुवन्ति ।

३४. मुक्ताः विष्णुर्लोकं प्रविश्यं किं कुर्वन्ति?

– विष्णुर्लोकं प्रविश्य तत्र वा विष्णोः अनुज्ञया तदितरलोकेषु वा योग्यतानुसारेण सालोक्यं वा सारूप्यं वा सामीप्यं वा सायुज्यं वा प्राप्ताः संतः स्वसंकल्पानुसारेण सृष्ट्यादि व्यतिरिक्त सर्वकामान् चिदृषेण वा शुद्धसत्त्वरूपेणवा देहेन भुञ्जते । तेषां सर्वेषां पुनरावृत्तिः नास्ति ।

३५. कर्मिणां देहांते का गतिः?

पुण्यकर्मिणः धूमादिमार्गेण चंद्रलोकम् प्राप्यतत्र भोगान् भुक्त्वा शेषेणकर्मणा इमं लोकं आयांति, पापकर्मिणःतिर्यग् जन्मवा नरकं वा प्राप्नुवन्ति, तत्र दुःखं अनुभूय केचित् जेवाः पुनरपि मनुष्य जन्मप्राप्नुवन्ति, केचित् जीवाः तमसि अवरोहन्ति ।

३६. नरके भेद अस्ति वा?

अस्ति । नरकाणि सप्त । द्वे नित्ये । पंच अनित्यानि । नित्य नरके पतितस्य आरोहणं नास्ति ।

३७. मोक्षदातुः विष्णो लक्षणानि कानि?

– विष्णुः आनन्दपूर्णः सर्वातर्यामि पृथिवीस्वर्गाद्याधारः अदृश्यः प्राकृतरूपरहितः गुणगुणिर्भेदरहितः अवयवव् अवयभेदरहितः

ज्ञानानंदात्मक शरीरवान् सर्वपालकः सृष्टिसंहारकर्ता अव्यक्तः
मुक्तप्राप्यः सर्वगतः सर्वशब्दवाच्यः युक्तिविरुद्ध अनिरुद्ध
अचिंत्य सर्वगुणोपेतः ।

३८. विष्णुः अदृश्यश्चेत् उपासकानां कथं तस्य साक्षात्कारः
भवति?

– अधृश्योपि स्वप्नसादात् उपासकानां व्यक्तः भवति ।

३९. परमात्मा अवाच्य इति वेदे उक्तं खलु, तस्य गुणाः कथं
वर्णनीयाः?

– स साकल्येन आवाच्योपि यत्किंचिद्रूपेण वाच्य एव ।

४०. विष्णोः गुणाः अनन्ताः खलु, तस्य गुणोपासना कथं?

– विष्णुः सत्यं ज्ञानं आनंदं ब्रह्मेति चतुर्गुणैः मानुष्यैः
उपसंहारः कर्तव्यः देव्यैः योग्यतानुसारेण एककाले
यावंतोगुणाःस्फुरन्ति तावद्गुणैः उपसंहारः कर्तव्यः
विरिंचस्तुसर्वगुणैः उपासनां कर्तुं योग्यः । सर्वैरपि
परमात्मानमस्वामि इति उपासना कार्याः ।

४१. अधिक गुणोपासनेन किं प्रयोजनं?

– अधिक फलं भवति ।

४२. मोक्षानंतरमपि जीवानां उपासना अस्ति किं?

– मोक्षे मुक्ताः स्वेच्छया उपासनां कुर्वन्ति, न बद्धतया ।

४३. लक्ष्मी नित्यमुक्ताखलु, तस्या अपि उपासना अस्ति किं?

– सापि भक्तिविशेषात् स्वेच्छया उपासनां करोति ।

४४. स्वयोग्य बिंबव्यतिरिक्तरूपाणि उपास्यानि किं?

– अमुमुक्षुभिः काम्यार्थं उपास्यानि । मुमुक्षुभिः :
मोक्षप्रतिबंधक दुरितादि निवारणार्थं उपास्यानि ।

Source – Original collection by Sri Amaragola
Satyavaracharyaru, Tumkur and Sri K S Krishnamurthy,
Kempadalahalli, Tumkur (WRITTEN IN 1961)

FOR WWW.SUMADHWASEVA.COM

BY NARAHARISUMADHWA (9916904341)